

Ανάπτυξη βάσης δεδομένων ποιμαντικής στήριξης

Πρωτοπρεσβύτερος Γρηγόριος-Τηλέμαχος Σταμκόπουλος, MSc, PhD,

1. Εισαγωγή

Η ελληνική κοινωνία αστική με μεγάλη συγκέντρωση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα αλλά και μια κοινωνία με αρκετά σημαντική διάχυση της πληροφορίας σε όλο και μεγαλύτερα πληθυσμιακά στρώματα μέσω του διαδικτύου, παρόλο που οι μετρήσεις δείχνουν ότι η χώρα μας έχει μικρή αποδοχή του διαδικτύου στην κοινωνία και μικρό αριθμό συνδέσεων ανά πληθυσμιακή ομάδα. Η κοινωνία της πληροφορίας όμως δεν αναγνωρίζεται μόνο από το διαδίκτυο αλλά και από τον ψηφιακό πολιτισμικό γίνεσθαι, όπως αυτό εμφανίζεται στην καθημερινότητά μας από την μικρή συσκευή μέτρησης του χρόνου μέχρι τις περίπλοκες τεχνολογικά κατασκευές επικοινωνίας και οργάνωσης όπως για παράδειγμα το κινητό τηλέφωνο και ο υπολογιστής. Έτσι παρόλο που η διείσδυση του διαδικτύου στα ελληνικά σπίτια είναι μικρή, εντούτοις η ελληνική κοινωνία αποδέχεται με διαφορετικό τρόπο τις τεχνολογίες πληροφορικής, ως τεχνολογίες πρωτίστως επικοινωνίας και κατά δεύτερο βαθμό πληροφόρησης όπως αποδεικνύεται από την αποδοχή του κινητού τηλεφώνου. Αυτό ίσως συμβαίνει λόγω της εκτεταμένης χρήσης των ΜΜΕ και ιδίως της τηλεόρασης ως μέσο πληροφόρησης από τους Έλληνες.

2. Βάσεις δεδομένων

Ένας σημαντικός τεχνολογικός όρος, τον οποίο οι περισσότεροι από εμάς συναντάμε ολοένα και περισσότερο στη σύγχρονη εποχή της τεχνολογίας και της πληροφορικής είναι οι βάσεις δεδομένων. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε απ' αρχής αποκλειστικά με την τεχνική του ορολογία αλλά με την ανάπτυξη των υπολογιστών και τη διάχυση της ψηφιακής τεχνολογίας στον πολιτισμό μας ο όρος έγινε καθημερινός. Μια βάση δεδομένων ορίζεται σαν μια δομημένη συλλογή από εγγραφές ή δεδομένα που είναι αποθηκευμένα σε ένα υπολογιστικό σύστημα. Η λειτουργικότητα της δομημένης αυτής συλλογής δεν εξαρτάται μόνο από την ποσότητα της πληροφορίας που μπορεί να αποθηκευθεί αλλά και από τη δυνατότητα πρόσβασης στην πληροφορία αυτή. Επιπλέον νέα δεδομένα ή αλλαγές και διορθώσεις στα υπάρχοντα δεδομένα πρέπει να γίνονται με εύκολο τρόπο τόσο για τον χρήστη όσο και για το διαχειριστή του συστήματος. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται να υπάρχει κάποιος που μπορεί αποτελεσματικά να διαχειρίζεται τις ερωτήσεις για αναζήτηση πληροφορίας και την

καταχώρηση της πληροφορίας αυτής στη βάση δεδομένων. Αυτό συνήθως είναι ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνεται στο σύστημα και συνήθως ονομάζεται Σύστημα Διαχείρισης Βάσης Δεδομένων και συμβολίζεται με DBMS (DataBase Management System)¹.

Άλλη σημαντική ιδιότητα που κατά το σχεδιασμό μιας βάσης δεδομένων χρειάζεται να λαμβάνεται υπόψη είναι η ακεραιότητα των δεδομένων, δηλαδή τα δεδομένα να αποθηκεύονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην μεταβάλλονται από άγνωστους παράγοντες. Η δυνατότητα ανάκτησης των δεδομένων σε περιπτώσεις βλαβών του συστήματος είναι σημαντική. Υπάρχουν πολλά είδη βάσεων δεδομένων τα οποία διαχωρίζονται από τον τρόπο με τον οποίο τα δεδομένα δομούνται στην βάση. Υπάρχουν για παράδειγμα το επίπεδο, το ιεραρχικό, το δικτυακό και το σχεσιακό μοντέλο. Κάθε είδος έχει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του. Το πιο δημοφιλές είδος βάσεων δεδομένων και ένα εργαλείο όχι μόνο για να αποθηκεύεται η πληροφορία αλλά να είναι και εύκολα προσπελάσιμη είναι οι σχεσιακές βάσεις δεδομένων. Οι βάσεις αυτές είναι οργανωμένες σε πίνακες και το μεγάλο πλεονέκτημά τους είναι ότι η πληροφορία μπορεί να προσπελαστεί και να τροποποιηθεί χωρίς να τροποποιείται η δομή και η οργάνωση των πινάκων. Ο πίνακας ο οποίος ονομάζεται σχέση και από το όνομα αυτό προήλθε και η ονομασία «σχεσιακή βάση δεδομένων», περιέχει πολλές εγγραφές και κάθε εγγραφή πολλά πεδία. Ένας βασικός κανόνας στη δημιουργία εγγραφών είναι ότι όλες οι εγγραφές περιέχουν τον ίδιο αριθμό πεδίων. Για παράδειγμα ένας ιερός ναός μπορεί να έχει εγγραφές για τους ενορίτες του και για τη σχέση που έχουν αυτοί με την ενορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι κάθε εγγραφή ή οποία περιέχει όπως είπαμε μια ομάδα πεδίων με πληροφορίες, σε μια σχεσιακή βάση δεδομένων αντιστοιχεί σε ένα πρωτεύον κλειδί. Το πρωτεύον κλειδί είναι ένα μοναδικό πεδίο το οποίο ταυτοποιεί με μοναδικό τρόπο την εγγραφή, όπως για παράδειγμα ένας κωδικός αριθμός. Οι σχεσιακές βάσεις δεδομένων όπως είναι και η ευρέως διαδεδομένη Access της εταιρείας Microsoft, χρησιμοποιούν μια γλώσσα για την αποτελεσματική διαχείριση των πληροφοριών στη βάση. Αυτή η γλώσσα ονομάζεται SQL (Standard Query Language) και χρησιμοποιείται πρακτικά σε όλες τις σχεσιακές βάσεις δεδομένων². Οι σχεσιακές βάσεις δεδομένων είναι τόσο διαδεδομένες γιατί μπορούν εύκολα να τροποποιήσουν τους πίνακες και τις λειτουργίες τους

---

¹ Πάγκαλου Γ., «Βάσεις Δεδομένων (Τράπεζες πληροφοριών)», Αφοι Κυριακίδη, εκδ. Ζ', Θεσσαλονίκη 2004

² Date C.J., "An Introduction to Database Systems", The Systems Programming Series, Vol. I, Addison-Wesley, Reading 1990.

ώστε να καλύπτουν σχεδόν κάθε είδους πληροφορίας από απλό κείμενο μέχρι σύνθετες μορφές πληροφορίας όπως τρισδιάστατη και κινούμενη εικόνα. Ένα ακόμη μεγάλο πλεονέκτημά τους είναι ότι μπορούν εύκολα και απλά να αναζητήσουν μια συγκεκριμένη πληροφορία. Η αναζήτηση αυτή η οποία γίνεται συνήθως με τη χρήση της SQL, δεν περιορίζεται μόνο σε στοιχεία άμεσα συνδεδεμένα με την εγγραφή αλλά και με συσχετισμό των εγγραφών με άλλα στοιχεία των σχέσεων της βάσης δεδομένων ή με υπολογισμό αριθμητικών ποσοτήτων με οποιοδήποτε τρόπο και με πληθώρα συναρτήσεων. Οι βάσεις δεδομένων μπορεί να είναι πολύ μικρές σε μέγεθος, μικρότερες των 500Kb όπως επίσης και εξαιρετικά μεγάλες έως μερικά Tbytes. Τέτοιες είναι οι κυβερνητικές βάσεις δεδομένων ή οι επιστημονικές βάσεις δεδομένων. Η αποθήκευση των βάσεων δεδομένων γίνεται συνήθως στον τοπικό σκληρό δίσκο. Όταν οι πληροφορίες είναι πολλές, χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση ένας συνδυασμός περισσότερων του ενός υπολογιστών (servers) οι οποίοι για λόγους ασφαλείας, τοπικά δε βρίσκονται στον ίδιο χώρο. Οι δυνατότητες των βάσεων δεδομένων είναι τέτοιες που ακόμη και σε τεράστιες βάσεις με πολλά Tbytes πληροφοριών η αναζήτηση και η τροποποίηση των στοιχείων των εγγραφών γίνονται πολύ γρήγορα και εξαιρετικά εύκολα. Είναι προφανές ότι οι περισσότερες βάσεις δεδομένων περιέχουν σημαντικά δεδομένα και απόρρητες πληροφορίες οι οποίες δεν πρέπει να είναι προσπελάσιμες από τον καθένα. Οι περισσότερες βάσεις δεδομένων απαιτούν από τον χρήστη πριν δώσουν πρόσβαση στις πληροφορίες, λέξεις κλειδιά ή άλλες δικλείδες ασφαλείας όπως ψηφιακή υπογραφή. Το πρόβλημα ασφάλειας γίνεται εντονότερο όταν η πρόσβαση στις πληροφορίες γίνεται μέσω διαδικτύου. Για το λόγο αυτό αν και η πρόσβαση μέσω διαδικτύου δίνει στο χρήστη σημαντικές δυνατότητες και ευκολίες, οι περισσότερες βάσεις δεδομένων είναι προσπελάσιμες μόνο μέσω του τοπικού δικτύου, ή ακόμη μόνο από τον ίδιο υπολογιστή.

3. Η ενορία σήμερα.

Εργαλεία όπως οι βάσεις δεδομένων είναι εξαιρετικά χρήσιμα στις πολυπληθείς σύγχρονες αστικές ενορίες. Η ελληνική κοινωνία αρχίζει να χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό και την πολυπολιτισμικότητα. Η Εκκλησία προσπαθεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις επικοινωνίας και να πλησιάσει τον άνθρωπο με καινούργιες μεθόδους αξιοποιώντας την τεχνολογία. Υπάρχει όμως ο κίνδυνος στην προσαρμογή αυτή η Εκκλησία να αφομοιωθεί από το περιβάλλον, να ιδεολογικοποιηθεί και εν τέλει να χάσει τον σωτηριολογικό της προσανατολισμό, να μεταβληθεί δηλαδή σε ένα κοινωνικό σωματείο. Για το λόγο αυτό είναι

σημαντική η κατοχύρωση του προσώπου και η προσέγγιση του ανθρώπου από τους ποιμένες της Εκκλησίας σε προσωπικό επίπεδο και όχι απρόσωπα και μαζικά, έτσι ώστε να φανερώνεται η αγάπη του Χριστού και να βιώνεται η ελευθερία των τέκνων του Θεού που δεν περιορίζεται από γεωγραφικά όρια, ούτε από εξωτερικές τοπικές παραδόσεις, ούτε από μέσα και τρόπους επικοινωνίας και συμμετοχικότητας³. Η Εκκλησία έχει χρέος να διαλέγεται με τον κόσμο χωρίς να εγκλωβίζεται σε μια λογική του κόσμου⁴. Οι συνθήκες επικοινωνίας των ανθρώπων και ομαδοποίησης αυτών σε κοινωνικές ομάδες άλλαξαν με τέτοιο τρόπο ώστε ο γεωγραφικός χώρος κατοικίας και εργασίας να μην ορίζει μονοσήμαντα τις κοινωνικές ομάδες αυτές. Μειώθηκε δηλαδή η κοινωνική, οικονομική και κυρίως πολιτισμική λειτουργικότητα της τοπικής κοινωνίας ενώ αυξάνεται σημαντικά με την αφομοίωση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας και πληροφόρησης η λειτουργικότητα των ευρύτερων γεωγραφικά κοινωνικών ομάδων και κοινωνικών κατηγοριών. Εξάλλου η έννοια της γεωγραφικής περιοχής και της άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των ατόμων έχουν τόσο μεταβληθεί, που δεν περιορίζονται ούτε από τα κρατικά σύνορα, ούτε από τη γλώσσα, ούτε από τις συνήθειες και τον πολιτισμό.

Κατ' αρχήν η σωτηριολογική προσέγγιση των πιστών γίνεται με επίκεντρο την κοινή σύναξη, την κοινή Τράπεζα, το Σώμα και το Αίμα του Χριστού. Επομένως η προσέγγιση των ανθρώπων φυσικά και στο χώρο της σύναξης είναι όχι απλά αναγκαία αλλά βασική προϋπόθεση της ύπαρξης της Εκκλησίας. Η αστική ενορία όμως αντιμετωπίζει προκλήσεις που ξεκινούν από την αύξηση του αριθμού των ενοριτών υπέρμετρα αλλά και από την ευκολία μετακίνησης των ανθρώπων με τα σύγχρονα μέσα μεταφοράς. Αυτό έχει ως συνέπεια την αδυναμία προσωπικής σχέσης των πιστών μεταξύ των και του εφημερίου με τους πιστούς. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κάθε πιστός είτε οικογενειακά, είτε προσωπικά είναι άγνωστα από τον εφημέριο της ενορίας ή και αν ο ιερέας γίνει κοινωνός των προβλημάτων αυτών, είναι τόσο μεγάλος ο αριθμός που δυσκολεύεται να ανταπεξέλθει όχι μόνο στην προσπάθεια επίλυσής τους αλλά και στην προσευχητική αντιμετώπισή τους. Και όμως η αρχή της προσωπικής γνωριμίας εφημερίου με τους ενορίτες του είναι καθοριστική και μας θυμίζει το χωρίο του Ευαγγελίου «τούτω ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνῆ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. » (Ιω. 10,3-15). Σύμφωνα με απόψεις της ψυχολογίας ένας εφημέριος μπορεί

---

³ Στύλιου Ευθυμίου Μητροπολίτου Αχελώου, «Τό σύγχρονον ἀστικόν περιβάλλον ὡς ποιμαντικόν πρόβλημα», Ἀθῆναι 1980

⁴ Κεσελόπουλος Ανέστης, «Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας», Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004

να γνωρίζει προσωπικά περίπου 1000 ενορίτες δηλαδή 250 οικογένειες με μέσο όρο ανθρώπων ανά οικογένεια 4. Στις μεγάλες αστικές ενορίες της ελληνικής επικράτειας οι οποίες πολλές φορές έχουν πληθυσμό μεγαλύτερο από 10.000 ανθρώπους είναι πολύ δύσκολο να συντελεστεί ποιμαντικό έργο με 6 ή 7 εφημερίους από τον ίδιο Ιερό Ναό. Οι ενορίες αυτές μοιάζουν με απέραντα δάση που μπορεί κανείς εύκολα να τα δει, στα οποία όμως είναι αδύνατο να διακρίνει τα μεμονωμένα δέντρα. Έτσι χάνεται ο ποιμαντικός τους χαρακτήρας και μεταβάλλονται σε απλές διοικητικές μονάδες για την έκδοση εγγράφων και την εκτέλεση κοινωνικού έργου μετρήσιμου με οικονομικούς αριθμούς και αξιολογήσιμου με οικονομικούς δείκτες.⁵

Η χρήση της τεχνολογίας δημιουργεί μια διαφορετική δυναμική για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων. Η τεχνολογία όμως με ποιό τρόπο και με ποια προοπτική; Όχι βέβαια σαν αυτοσκοπός και τρόπος επίδειξης όταν με «“θεολογίζουσα” αιτιολογία χρησιμοποιούμε μέσα και μεθόδους από την κοσμικότητα του κόσμου (μουσικής και λοιπής τέχνης, τεχνολογίας, επικοινωνιακής πολιτικής κ.τ.ό.) δήθεν για ποιμαντική του προσέγγιση, ενώ ουσιαστικά επιδιώκουμε να... “σωθούμε” εμείς μέσα από το σχήμα και τους μηχανισμούς του κόσμου»⁶. Η διευκόλυνση του ποιμαντικού έργου κατοχυρώνεται με τη σωστή χρήση των υπολογιστών και της πληροφορικής ως εργαλείων που εξαρτούνται από τον άνθρωπο.

4. Οι βάσεις δεδομένων ως εργαλείο ποιμαντικής

Με τον ίδιο τρόπο και οι βάσεις δεδομένων σε περιβάλλοντα πληροφορικής αποτελούν στη σημερινή εποχή ένα σημαντικό εργαλείο στη διαχείριση των προβλημάτων αυτών. Οι τομείς όπου μια τράπεζα πληροφοριών και η διαχείριση μαζικής πληροφορίας αποτελούν χρήσιμα εργαλεία είναι πάρα πολλοί:

- Η διαχείριση των ενοριτών και η σχέση του ενορίτη με τον ποιμένα.
- Διαχείριση φιλοπτώχων ταμείων.
- Απογραφή και ταξινόμηση του έργου εθελοντικής προσφοράς.
- Διαχείριση ενοριακή βιβλιοθήκης
- Ανάπτυξη και διαχείριση ειδήσεων και θεμάτων της ενοριακής ζωής

---

⁵ Γουσίδης Αλέξανδρος, «Ποιμαντική στη Σύγχρονη Κοινωνία: Εγχειρίδιο ποιμαντικής κοινωνιολογίας», εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1991.

⁶ Δημήτριος Μπεκιάρης Μητροπολίτης Γουμηννίσσης, «Εκκοσμίκευση και Εκκλησία», Κεφ.3 στον συλλ. Τόμο «Εκκλησία και Εκκοσμίκευση», εκδ. Μυριόβιβλος, Αθήνα 2004.

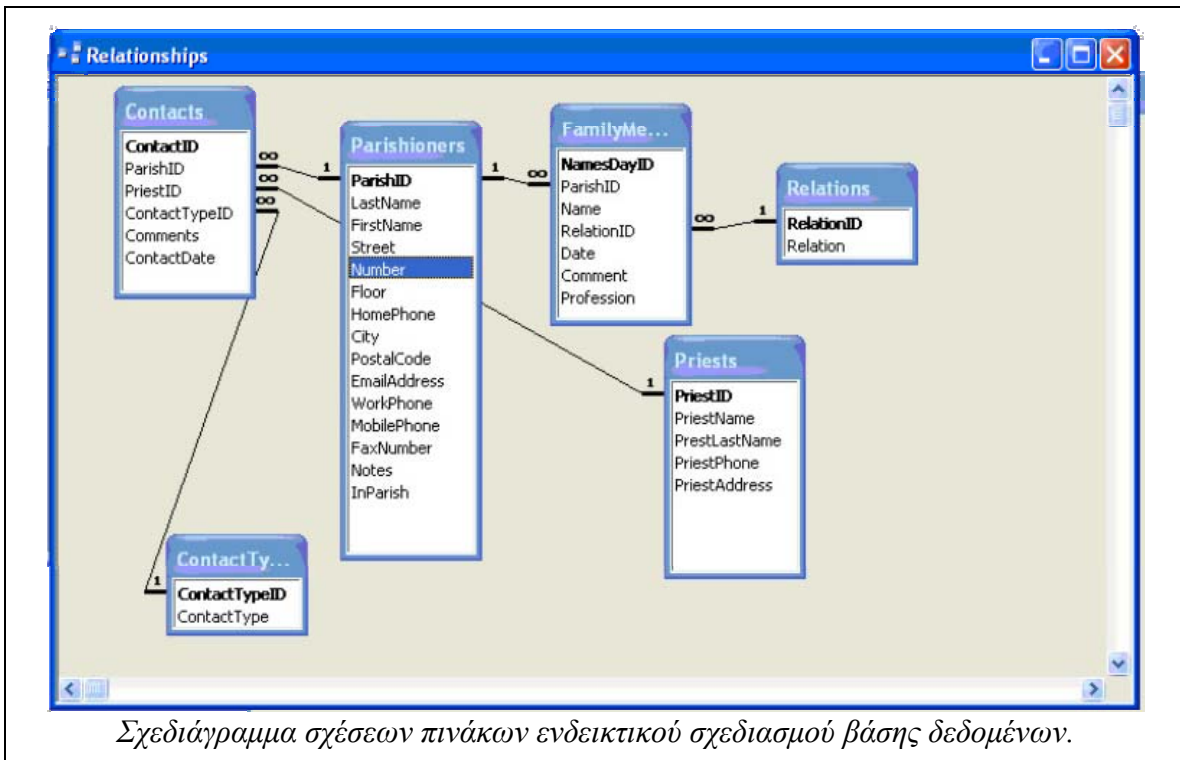
- Οργάνωση και ανάπτυξη των κατηχητικών και των νεανικών συντροφιών
- Διασύνδεση των ενοριών μεταξύ τους και με τη Μητρόπολη για ανταλλαγή πληροφοριών σε ενοποιημένες βάσεις.

Από τα προηγούμενα το πιο σημαντικό και εκείνο που αποτελεί το βασικό κορμό για την ανάπτυξη των επομένων, είναι η διαχείριση των ενοριτών και η καταγραφή των σχέσεων του ενορίτη με τον ποιμένα⁷. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι η έννοια της καταγραφής, η οποία παραπέμπει συνειρμικά σε έλεγχο της προσωπικής ζωής και στον «μεγάλο αδελφό», μπορεί βέβαια να γίνει επικίνδυνη, αλλά στα μέλη της Εκκλησίας μας, στη σημερινή εποχή της πολυπολιτισμικότητας αρχίζει και γίνεται επιτακτική. Εξάλλου από την πρώτη στιγμή της ζωής της Εκκλησίας προέκυψε η ανάγκη καταγραφής των μελών της και δημιουργίας των διπτύχων. Εν τέλει η ανάπτυξη των βάσεων αυτών συμβάλλει μόνο αν χρησιμοποιηθούν κατάλληλα από τους εφημερίους και δεν προσφέρει μια μηχανιστική λύση στα προβλήματα διαχείρισης του μεγάλου πληθυσμού. Άρα εξαρτάται από το μεράκι και τη θέληση του υπεύθυνου εφημερίου. Μια βάση δεδομένων μπορεί να βοηθήσει στην καταγραφή των προβλημάτων της μεγάλης ενορίας και στην επικοινωνία του εφημερίου με τους πιστούς. Η βοήθεια έγκειται κυρίως στην υπενθύμιση γεγονότων, εορτών, συμβάντων, σχέσεων κλπ. Έτσι για παράδειγμα η αυτοματοποίηση της σύνταξης ευχητηρίων επιστολών ή η προετοιμασία του ιερέα για τα προβλήματα που υπάρχουν σε μια οικογένεια πριν από την ποιμαντική του επίσκεψη είναι σημαντικά. Το ίδιο βέβαια μπορούσε να γίνει και γινόταν στο παρελθόν χωρίς τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών και βάσεων δεδομένων, αλλά η χρηστικότητα με τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων είναι αρκετά μεγαλύτερη. Για την καταγραφή των μελών της ενορίας πολύ σημαντική είναι η ανάλυση της πληροφορίας του κάθε μέλους, δηλαδή ποια επί μέρους στοιχεία χρειάζεται να γνωρίζουμε και με ποιο τρόπο θα καταχωρούνται. Κάθε πληροφορία πρέπει να διασπάται στα μικρότερα δυνατά χρήσιμα μέρη της. Στην περίπτωση για παράδειγμα ενός ονοματεπώνυμου, το επώνυμο καθώς και το όνομα χρειάζονται να είναι άμεσα διαθέσιμα, οπότε γίνεται διάσπαση του ονοματεπώνυμου σε δύο μέρη – Όνομα και Επώνυμο. Γενικά, για την ταξινόμηση, την αναζήτηση, τον υπολογισμό και την έκθεση βάσει ενός στοιχείου μιας πληροφορίας, πρέπει το στοιχείο της πληροφορίας αυτής να

---

⁷ Στύλιος Ευθύμιος Μητροπολίτης Αχελώου, «Το ενοριακό ποιμαντικό έργο στη σύγχρονη κοινωνία», Συλλογικός τόμος, Κλάδος εκδόσεων της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2007

καταχωρείται αυτόνομα. Στο παρακάτω γράφημα εμφανίζονται οι πιθανές πληροφορίες που καταχωρούνται στο σχεδιασμό μια τέτοιας βάσης δεδομένων. Οι πληροφορίες χωρίζονται σε πίνακες ανάλογα με τις οντότητες ή τα θέματα που χρειάζεται να καταγραφούν⁸. Στην περίπτωση αυτή έχουμε 6 πιθανά θέματα. Μιλάμε για πιθανά θέματα γιατί ο σχεδιασμός της βάσης αυτής είναι ενδεικτικός και όχι μονοσήμαντος. Το πρώτο θέμα που είναι και το κύριο περιέχει τα στοιχεία που αναφέρονται άμεσα στους ενορίτες. Ο πίνακας ονομάζεται parishioners και τα πεδία που περιέχει είναι οι σχετικές πληροφορίες με τους ενορίτες: Κωδικός ενορίτης, όνομα, επώνυμο, οδός, αριθμός, όροφος, τηλέφωνο σπιτιού, πόλη, ταχυδρομικός κώδικας, ηλεκτρονική διεύθυνση, τηλέφωνο εργασίας, κινητό τηλέφωνο, αριθμός φαξ, σημειώσεις και τέλος μια πληροφορία για το αν βρίσκεται στην ενορία ή όχι. Παρατηρούμε ότι υπάρχει ένας κωδικός ενορίτη ο οποίος είναι απαραίτητος για τη μοναδική ταυτοποίηση του προσώπου και είναι το πρωτεύον κλειδί.

Τα άλλα θέματα που ακολουθούν την ίδια μεθοδολογία σχεδιασμού με το πρώτο αναφέρονται:

- στα μέλη της οικογένειας (FamilyMembers) με τις ασχολίες τους για προτάσεις εθελοντισμού και τα πιθανά προσωπικά ή οικογενειακά

⁸ Riordan R., “Designing Relational Database Systems”, Microsoft Programming Series, Microsoft Press, New York 1999.

ποιμαντικά τους προβλήματα. Εδώ υπάρχει και το βοηθητικό θέμα που αναφέρεται στο είδος της σχέσεως του μέλους της οικογένειας με την οικογένεια (Relations). Ο πίνακας αυτός υπάρχει κυρίως για λόγους ακεραιότητας των δεδομένων.

- στους ιερείς (Priests) που διακονούν στην ενορία για την ομαδοποίηση των ποιμαντικών προβλημάτων ανά ποιμένα. Για τη σωστή λειτουργικότητα του πίνακα αυτού απαιτείται σωστή συνεργασία των εφημεριών.
- στις ποιμαντικές επαφές (contacts) όπως γάμος, βάπτισμα, αγιασμός, ευχέλαιο, κατήχηση, συμμετοχή σε εκδρομή, συμμετοχή σε εκδήλωση, κοινωνική συνάντηση, αθλητική εκδήλωση κλπ. Εδώ διασυνδέονται ο ενορίτης με τον εφημέριο και ορίζεται το είδος της ποιμαντικής επαφής από θέμα με τον πίνακα (ContactType).

5. Θέματα υλοποίησης και χρήσης των βάσεων δεδομένων.

Η υλοποίηση του παραπάνω σχεδιασμού δεν περιορίζεται από συγκεκριμένη γλώσσα ή από συγκεκριμένο περιβάλλον ή λειτουργικό σύστημα. Ο υπολογιστής μπορεί να είναι προσωπικός (PC) ή παλάμης (PDA), μπορεί να γίνει σε SQL Server, ACCESS, Oracle, ACT!⁹ ή Outlook¹⁰.

Μετά την υλοποίηση της βάσης δεδομένων υπάρχουν προβλήματα που αναφέρονται στη χρήση της και χρειάζεται να επιλυθούν.

Το πρώτο πρόβλημα εντοπίζεται στη μεθοδολογία αναζήτησης των στοιχείων των ενοριτών. Στη σύγχρονη ενορία υπάρχει ένα ενδογενές ερώτημα για το ποιος βρίσκεται στην ενορία. Η απάντηση ότι στην ενορία βρίσκονται αυτοί που κατοικούν σε συγκεκριμένα γεωγραφικά όρια δεν είναι ικανοποιητική λόγω των χαλαρών σχέσεων των ανθρώπων με την Εκκλησία και της πολυπολιτισμικότητας της σύγχρονης Ελληνικής κοινωνίας. Για το λόγο αυτό ο καταλληλότερος τρόπος δημιουργίας αρχείου ενοριτών είναι με βάση τη μετοχή του ενορίτη και της οικογένειάς του σε κάποιο ποιμαντικό γεγονός. Αυτό έχει μεγάλη αξία σε βάθος χρόνου όταν αναζητούμε ανθρώπους που μετείχαν σε κάποια αγιαστική πράξη και μετά απομακρύνθηκαν. Στους ανθρώπους αυτούς είναι καλό να υπενθυμίζουμε ότι η Εκκλησία τους μνημονεύει με μια ευχητήρια επιστολή στην ονομαστική τους εορτή ή με μια τηλεφωνική επικοινωνία. Με τη χρήση των αποθηκευμένων πληροφοριών μπορεί ο εφημέριος εξάλλου στην επικοινωνία με τον άνθρωπο να ενδιαφερθεί για τους οικείους

⁹ Fredricks Karen, "ACT! 2005 for dummies", Wiley Publishing Inc, Indianapolis 2004

¹⁰ Thalenberg Marcelo, "Managing your business with Outlook 2003", Wiley Publishing Inc, Hoboken 2003

μνημονεύοντάς τους κατ' όνομα και δείχνοντας έτσι το προσωπικό του ενδιαφέρον για αυτούς.

Το δεύτερο πρόβλημα αναφέρεται στη χρήση και στην ασφάλεια των δεδομένων αυτών. Η ασφάλεια της πληροφορίας στη σημερινή εποχή είναι πολύ σημαντική λόγω της ποσότητας της πληροφορίας που διακινείται και αποθηκεύεται. Υπάρχει γενικότερα ο κίνδυνος διαρροής των πληροφοριών και για το λόγο αυτό πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα είτε με την κρυπτογράφηση των πληροφοριών, είτε με την αποφυγή πρόσβασης των πληροφοριών από το διαδίκτυο¹¹.

Το τρίτο πρόβλημα αναφέρεται στην ομοιομορφία των βάσεων για την ανάπτυξή τους, δηλαδή η προτυποποίηση. Το ερώτημα είναι αν οι βάσεις αναπτύσσονται με ενιαία μεθοδολογία και σχεδιασμό ή αυτόνομα χωριστά για κάθε φορέα. Αν κατανοήσουμε την πληροφορική σαν πολύπλοκο εργαλείο η ομοιομορφία είναι απαραίτητη στον περιορισμό του κόστους ανάπτυξης και υλοποίησης. Όμως χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η παραμετροποίηση των στοιχείων της βάσης με οδηγό τις συνθήκες και τους χρήστες της βάσης δεδομένων. Ένα άλλο σημαντικό ερώτημα είναι αν η ανάπτυξη αυτή θα γίνει κεντρικά με γνώμονα την Μητρόπολη ή περιφερειακά με κέντρο την ενορία. Κλείνοντας θα πρέπει να επισημανθεί ο κίνδυνος της μετατροπής του ποιμνίου σε απρόσωπη μάζα με την αυτοματοποίηση της επικοινωνίας. Ο κίνδυνος αυτός αποφεύγεται με την προσωπική φροντίδα του χρήστη της βάσης δεδομένων που είναι οι εφημέριοι του ναού. Ο εφημέριος έχει τον πρώτο ρόλο στη λειτουργικότητα των εργαλείων της πληροφορικής και είναι εκείνος που θα συντονίσει το χορό των εργαλείων αυτών προς όφελος του λαού του Θεού με τις μεγάλες ανάγκες και τις μεγάλες απαιτήσεις.

6. Βιβλιογραφία

- [1]. Πάγκαλος Γ., «Βάσεις Δεδομένων (Τράπεζες πληροφοριών)», Αφοι Κυριακίδη, εκδ. Ζ', Θεσσαλονίκη 2004
- [2]. Date C.J., "An Introduction to Database Systems", The Systems Programming Series, Vol. I, Addison-Wesley, Reading 1990.
- [3]. Στύλιου Ευθυμίου Μητροπολίτου Αχελώου, «Τό σύγχρονον άστικόν περιβάλλον ώς ποιμαντικόν πρόβλημα», Αθήναι 1980

---

¹¹ Garfinkel S., "Database Nation: The death of privacy in 21st century", O'Reilly & Associates Inc., Sebastopol 2000

- [4]. Κεσελόπουλος Ανέστης, «Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας», Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004
- [5]. Γουσίδης Αλέξανδρος, «Ποιμαντική στη Σύγχρονη Κοινωνία: Εγχειρίδιο ποιμαντικής κοινωνιολογίας», εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1991.
- [6]. Δημήτριος Μπεκιάρης Μητροπολίτης Γουμεννίσης, «Εκκοσμίκευση και Εκκλησία», Κεφ.3 στον συλλ. Τόμο «Εκκλησία και Εκκοσμίκευση», εκδ. Μυριόβιβλος, Αθήνα 2004.
- [7]. Στύλιος Ευθύμιος Μητροπολίτης Αχελώου, «Το ενοριακό ποιμαντικό έργο στη σύγχρονη κοινωνία», Συλλογικός τόμος, Κλάδος εκδόσεων της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2007
- [8]. Riordan R., “Designing Relational Database Systems”, Microsoft Programming Series, Microsoft Press, New York 1999.
- [9]. Fredricks Karen, “ACT! 2005 for dummies”, Wiley Publishing Inc, Indianapolis 2004
- [10]. Thalenberg Marcelo, “Managing your business with Outlook 2003”, Wiley Publishing Inc, Hoboken 2003
- [11]. Garfinkel S., “Database Nation: The death of privacy in 21st century”, O’Reilly & Associates Inc., Sebastopol 2000
-

Ανάπτυξη βάσης δεδομένων ποιμαντικής στήριξης

Εισηγητής: Πρωτοπρεσβύτερος Γρηγόριος-Τηλέμαχος Σταμκόπουλος, MSc, PhD, Επίκουρος καθηγητής Έφαρμογών της Πληροφορικής στην Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

Οι βάσεις δεδομένων σέ περιβάλλοντα πληροφορικής αποτελοῦν στή σημερινή ἐποχή ἕνα σημαντικό εργαλεῖο για τή διαχείριση τῶν προβλημάτων ποιμαντικῆς ὅπως για παράδειγμα ἐπισημαίνεται:

- Ἡ διαχείριση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας (δηλαδή ἡ καταγραφή καί ἀναζήτηση στοιχείων τῶν ἐνοριτῶν πού ἄπτονται τῆς σχέσεώς τους μέ τήν ἐνορία ἢ μέ τίς ἄλλες δομές τῆς Ἐκκλησίας) καί ἡ σχέση τοῦ ἐνορίτη μέ τόν ποιμένα.
- Ἡ διαχείριση φιλοπτώχων ταμείων (δηλαδή ὀργάνωση μέ εργαλεῖα πληροφορικής τοῦ ἔργου προνοίας καί προσφορᾶς).
- Ἡ ἀπογραφή καί ταξινόμηση τοῦ ἔργου ἐθελοντικῆς προσφορᾶς.
- Ἡ διαχείριση ἐνοριακῆς βιβλιοθήκης (προγράμματα βιβλιοθηκονομίας)
- Ἡ ἀνάπτυξη καί διαχείριση εἰδήσεων καί θεμάτων τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς
- Ἡ ὀργάνωση καί ἀνάπτυξη τῶν κατηχητικῶν καί τῶν νεανικῶν συντροφιῶν ὡς πρὸς τόν τρόπο ἐπικοινωνίας καί ἐνημέρωσής τους.
- Ἡ διασύνδεση τῶν ἐνοριῶν μεταξύ τους καί μέ τή Μητρόπολη για ἀνταλλαγή πληροφοριῶν σέ ἐνοποιημένες βάσεις.

Ἡ ἐννοια τῆς καταγραφῆς, ἡ ὁποία παραπέμπει συνειρμικά σέ ἔλεγχο τῆς προσωπικῆς ζωῆς καί στόν «μεγάλο ἀδελφό», ἐνδεχομένως νά ἀποδειχθεῖ ἐπικίνδυνη, ἀλλά για τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας, στή σημερινή ἐποχή τῆς πολυπολιτισμικότητας ἀρχίζει καί γίνεται ἐπιτακτικά ἀναγκαία. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλωστε, προέκυψε ἡ ἀνάγκη καταγραφῆς τῶν μελῶν της, ὥστε νά δημιουργηθοῦν τά **Δίπτυχα**.

Ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ λειτουργικότητα τῶν βάσεων αὐτῶν συμβάλλει μόνο ἂν χρησιμοποιηθοῦν κατάλληλα ἀπό τούς ἐφημερίους καί δέν θά πρέπει νά δημιουργηθεῖ ἡ ἐντύπωση ὅτι προσφέρει μία μηχανιστική λύση στά προβλήματα διαχείρισης τοῦ μεγάλου πληθυσμοῦ. Κατά συνέπεια ἡ ἀποτελεσματικότητα ἐξαρτᾶται ἀπό τό μεράκι καί τή θέληση τοῦ ὑπεύθυνου κληρικοῦ.

Ἡ μεθοδολογία ἀναζήτησης τῶν στοιχείων τῶν ἐνοριτῶν ἀποτελεῖ πρώτη προτεραιότητα. Στή σύγχρονη ἐνορία ὑπάρχει ἕνα ἐνδογενές ἐρώτημα για τό ποιός βρίσκεται στήν ἐνορία. Για τό λόγο αὐτό ὁ καταλληλότερος τρόπος δημιουργίας ἀρχείου ἐνοριτῶν εἶναι μέ βάση τή μετοχή τοῦ ἐνορίτη καί τῆς οἰκογένειάς του σέ κάποιο ποιμαντικό γεγονός.

Πρόβλημα ὑφίσταται **στή χρήση καί στήν ἀσφάλεια τῶν προσωπικῶν δεδομένων**. Ἡ ἀσφάλεια τῆς πληροφορίας στή σημερινή ἐποχή εἶναι πολύ σημαντική λόγω τῆς ποσότητας τῆς πληροφορίας πού διακινεῖται καί ἀποθηκεύεται. Ὑπάρχει γενικότερα ὁ κίνδυνος διαρροῆς τῶν πληροφοριῶν καί για τό λόγο αὐτό πρέπει νά λαμβάνεται ἰδιαίτερη μέριμνα

εἴτε μέ τήν κρυπτογράφηση τῶν πληροφοριῶν, εἴτε μέ τήν ἀποφυγή πρόσβασης τῶν πληροφοριῶν ἀπό τό διαδίκτυο.

Λόγος γίνεται γιά τήν προτυποποίηση τῶν βάσεων δεδομένων. Τοῦτο ἀναφέρεται στό ἄν οἱ βάσεις δεδομένων ἀναπτύσσονται μέ ἐνιαία μεθοδολογία καί σχεδιασμό ἢ αὐτόνομα χωριστά γιά κάθε Ἐκκλησιαστικό φορέα. Ἡ ὁμοιομορφία εἶναι ἀπαραίτητη στόν περιορισμό τοῦ κόστους ἀνάπτυξης καί ὑλοποίησης καί γιά τή συμβατότητα τῶν δεδομένων. Χρειάζεται ὁμως νά ληφθεῖ ὑπόψη ἡ **παραμετροποίηση τῶν στοιχείων τῆς βάσης** (δηλαδή ἡ δυνατότητα τροποποίησης κάποιων παραμέτρων γιά τήν καταχώρηση τῶν δεδομένων ἑνός φορέα) μέ ὁδηγό τίς κατά τόπους συνθηκες καί τούς χρήστες τῆς βάσης δεδομένων.

Ἐρώτημα σημαντικό προβάλλεται ἄν ὁ σχεδιασμός καί ἡ ἀνάπτυξη αὐτή θά γίνει κεντρικά, μέ γνώμονα τήν Μητρόπολη, ἢ περιφερειακά μέ κέντρο τήν ἐνορία.

Ἐπισημαίνεται ὁ κίνδυνος τῆς μετατροπῆς τοῦ ποιμνίου σέ ἀπρόσωπη μάζα μέ **τήν αὐτοματοποίηση τῆς ἐπικοινωνίας**. Ὁ κίνδυνος αὐτός ἀποφεύγεται μέ τήν προσωπική φροντίδα τοῦ χρήστη τῆς βάσης δεδομένων πού εἶναι οἱ κληρικοί τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἐφημέριος ἔχει τόν πρῶτο ρόλο στή λειτουργικότητα τῶν ἐργαλείων τῆς πληροφορικῆς καί εἶναι ἐκεῖνος πού θά συντονίσει τό χορό τῶν ἐργαλείων αὐτῶν πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ μέ τίς μεγάλες ἀνάγκες καί τίς πολλές ἀπαιτήσεις.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΤΟΥ

1. Ενδείκνυται νά δημιουργηθεῖ Ὑποεπιτροπή Πληροφορικῆς Ὑποστήριξης Ποιμαντικῶν Θεμάτων, παρά τῆ Συνοδικῆ Ἐπιτροπῆ Θείας Λατρείας καί Ποιμαντικοῦ Ἔργου, καθὼς τοῦτο προβλέπεται ὡς δυνατότητα ἀπὸ τῆ νομοθεσία, ἡ ὁποία διέπει τίς Συνοδικές Ἐπιτροπές, μέ ἐπιλεγμένους κληρικούς καί ἐπιστήμονες πληροφορικῆς, ὑπὸ τὴν εὐθύνη τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ ἀναπληρωτῆ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καί τοῦ Γραμματέως αὐτῆς γιὰ τὴν καταγραφή, ἀνάλυση καί ὑλοποίηση μεθόδων τῆς πληροφορικῆς ὅπως καί γιὰ τὸ σχεδιασμό καί τὴν παραμετροποίηση τῶν ἀπαιτήσεων καταγραφῆς τῆς πληροφορίας. Τοῦτο θά ἔχει ὡς φυσικὴ συνέπεια τὴν ὑποστήριξη τῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τῶν φορέων τῆς Ἐκκλησίας
2. Ἐπιβάλλεται ἡ πιλοτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν βάσεων δεδομένων, πού θά ἀναπτυχθοῦν μέ βάση τὰ Πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς σέ μεγάλες ἐνορίες ἢ Μητροπόλεις καί τελικά ἡ καταγραφή τῶν αποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα θά προκύψουν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποδοχὴ τῶν ἐργαλείων αὐτῶν ἀπὸ τοὺς κληρικούς καί τὸ λαό.
3. Προτείνεται νά μελετηθεῖ ἡ δυνατότητα διασύνδεσης τῶν ἐνοριῶν μιᾶς Μητροπόλης ἢ Μητροπόλεων μεταξύ τους γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ ἐμπειριῶν καί δεδομένων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται στὴν ἐμπειρία ἀπὸ τὴν λειτουργία αὐτῶν τῶν ἐργαλείων πληροφορικῆς.
4. Εἶναι ἀναγκαῖο νά διερευνηθεῖ ἀπὸ τὴν συσταθησομένη Ὑποεπιτροπῆ, ἡ δυνατότητα χρηματοδότησης τῆς ἀνάπτυξης προτύπων σέ βάσεις δεδομένων ποιμαντικῆς ὑποστήριξης καί τῆς διασύνδεσης τῶν ἐνοριῶν καί τῶν Μητροπόλεων μεταξύ τους ἀπὸ Εὐρωπαϊκοὺς ἢ ἄλλους πόρους.